

Turystyka aktywna w województwie świętokrzyskim

Informacje o województwie świętokrzyskim

Województwo Świętokrzyskie zajmuje powierzchnię 11.691 km². Podzielone jest na 102 gminy i 14 powiatów, w tym jedno miasto Kielce na prawach powiatu. Największym terytorialnie miastem województwa i jego głównym ośrodkiem miejskim, przemysłowym, kulturalno-naukowym są Kielce. Pozostałe większe miasta to: Ostrowiec Świętokrzyski, Starachowice, Skarżysko-Kamienna i Sandomierz.

Województwo Świętokrzyskie położone jest w południowo-wschodniej części Polski. Zamieszkuje je ok. 1,3 mln mieszkańców. Region znajduje się w samym centrum kraju, na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych.

Świętokrzyskie graniczy z sześcioma województwami: od północy z mazowieckim, od wschodu z lubelskim, od południowo-wschodu z podkarpackim, od południa z małopolskim, od południowo-zachodu ze śląskim, a od zachodu z łódzkim. Cały region położony jest w lewostronnej części dorzecza Wisły.

Województwo Świętokrzyskie to region bardzo atrakcyjny. Na turystów czeka tu nieskazitelnie czyste powietrze, niebo pełne ptactwa, ogromne polacie lasów będące schronieniem licznych gatunków zwierząt, wijące się rzeki i strumienie, pola i łąki, góry i doliny usłane licznymi szlakami turystycznymi, zarówno pieszymi, jak i rowerowymi, wiodącymi przez przepiękne zakątki województwa. Odważniejsi mogą latać, jeździć na nartach czy ścigać się na torze wyścigowym.

Województwo Świętokrzyskie to jednak nie tylko rozrywki dla ciała, ale przede wszystkim balsam dla duszy. Historia przeplata się z legendą, wspaniałe zabytki architektury, kultury i pomniki przyrody przybliżą nam zamierzchłe czasy, przedstawią nam region sprzed setek lat. Kościoły, zamki, pałace, kapliczki, muzea, to wszystko czeka na Państwa w każdym zakątku świętokrzyskiej ziemi. Niektóre licznie odwiedzają turyści, inne mało uczęszczane, troszkę zapomniane, urzekają swym niedocenionym, dziewiczym pięknem, czekając na ponowne odkrycie.

Będąc w Świętokrzyskiem nie można się nudzić dzięki odbywającym się tutaj regularnie wydarzeniom kulturalnym, a przede wszystkim dzięki ludziom, którzy przygotowali dla Państwa doskonałą bazę noclegową, wysmienite restauracje i słodkie kawiarenki.

Zapraszamy!

Województwo Świętokrzyskie turystom aktywnym oferuje 1500 km szlaków pieszych i ponad 2000 km rowerowych szlaków turystycznych. Amatorzy jazdy konnej znajdą w regionie kilkanaście ośrodków jeździeckich, natomiast miłośnicy awiacji - centra sportów lotniczych w Małopolsce oraz w Pińczowie. Liczne zbiorniki na czystych rzekach umożliwiają uprawianie żeglarstwa, narciarstwa wodnego i windsurfingu. Świętokrzyskie to także raj dla narciarzy, tych początkujących i tych zaawansowanych. W najbliższym otoczeniu Kielc oraz samym mieście znajduje się 9 ośrodków narciarskich, wyposażonych w wyciągi orczykowe. Długość tras zjazdowych waha się od 300 do 800 m. Prawie wszystkie trasy są naśnieżane i ratrakowane.

Bogatą ofertę aktywnego wypoczynku uzupełniają liczne atrakcje. Warto zobaczyć znakomite świętokrzyskie muzea, między innymi: Muzeum Narodowe w Kielcach, Park Etnograficzny w Tokarni, Muzeum im. Przypkowskich w Jędrzejowie oraz kieleckie Muzeum Zabawek i Zabawy. Wybrać należy się także do Sandomierza - jednego z najpiękniejszych miast polskich - uważanego za perłę Regionu Świętokrzyskiego. Stare miasto z renesansowym ratuszem, romański klasztor Dominikanów, gotycka katedra, Dom Długosza oraz system obronny z zamkiem królewskim, Bramą Opatowską i oryginalnym przejściem w murach – tzw. Uchem Igielnym to zaledwie namiastka tego, co czeka na turystów w pięknym Sandomierzu. Na spotkanie „oko w oko” z dinozaurami zapraszamy do Bałtowskiego Parku Jurajskiego, natomiast tych, którzy zechcą poznać miejsce pracy neolitycznych górników - do Krzemionek k. Ostrowca Świętokrzyskiego, gdzie znajduje się najdłuższa w Europie podziemna trasa eksponująca tajemnice wyrobisk krzemienia pasiastego sprzed kilku tysięcy lat.

Hotele, motele, pensjonaty czy schroniska, których uzupełnieniem są liczne gospodarstwa agroturystyczne pozwolą odpocząć, a odbywające się w regionie ciekawe imprezy kulturalne, sportowe i turystyczno-rekreacyjne urozmaicą wolny czas.

Każdy znajdzie tu coś dla siebie i gwarantujemy, że nie będzie się nudził.

Serdecznie zapraszamy!

Piesze wędrówki

Chęciny - ruiny zamku

Ziemia Świętokrzyska to kraina szczególnie interesująca. Obfituje we wspaniałą przyrodę i bardzo zróżnicowany krajobraz, bogate tradycje historyczne i duże nagromadzenie zabytków architektury. Do najciekawszych miejsc prowadzą znakowane szlaki turystyczne. Wystarczy więc dobre obuwie, mapa regionu i trochę chęci. Bo *„Podróż piesza, w jakim bądź celu wykonana, nader jest pożyteczna, nie tylko pod względem ukształtowania moralnego i umysłowego, oraz pod względem zdrowia i umocnienia sił fizycznych,*

ale dla samej przyjemności”. Te słowa wypowiedziane zostały przez Ludomira Jastrzębowskiego w 1853 roku i nadal są bardzo aktualne.

Aby zachęcić do wędrówki proponujemy na początek jedną z piękniejszych tras, biegnącą w sercu regionu, wzdłuż Pasma Łysogórskiego: **Święta Katarzyna - Łysica - przełęcz św. Mikołaja - Bieliny - Święty Krzyż**, szlak koloru czerwonego.

Święta Katarzyna to miejscowość usytuowana na skraju Świętokrzyskiego Parku Narodowego. Znajduje się tu kościół i klasztor zbudowany w XV wieku, przebudowany w następnych stuleciach. W kościele jest figura św. Katarzyny, która dała nazwę miejscowości. Przy szlaku na Łysicę znajduje się drewniana kapliczka św. Franciszka usytuowana przy źródelku ujętym w kamienne, wielostopniowe obramowanie. Woda w źródelku jest lekko zmineralizowana, a przez okoliczną ludność uważana za leczniczą. W Świętej Katarzynie w 1910 roku powstało pierwsze w Górach Świętokrzyskich schronisko turystyczne. Inicjatorem jego budowy był Aleksander Janowski, założyciel Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

Początek szlaku koloru czerwonego znajduje się na ulicy Kieleckiej, w pobliżu klasztoru i kapliczki Żeromskiego. Szutrową drogą dochodzi się do skraju Świętokrzyskiego Parku

Narodowego gdzie jest punkt sprzedaży biletów wstępu do Parku. Dalej szlak prowadzi do skrzyżowania leśnych dróg, przy których stoi pomnik Stefana Żeromskiego. I już zaraz polana z kapliczką i źródelkiem św. Franciszka. Od tego miejsca droga zaczyna piąć się w górę wyraźną, turystyczną drogą, cały czas wśród buków i jodeł. W pobliżu szczytu Łysicy na ścieżce pojawia się coraz więcej bloków skalnych, a niebawem dochodzimy do skraju gołoborza. **Gołoborza** to bezleśny obszar kwarcytowych rumowisk skalnych, które powstały

w czasie procesu mechanicznego wietrzenia skał w zimnym klimacie epoki lodowcowej. W Górach Świętokrzyskich największe gołoborza znajdują się na północnych stokach Łysej Góry i Łysicy. Wierzchołek Łysicy osiągamy po około 45 minutach. Tu znajduje się krzyż i tablica informacyjna o wysokości wzniesienia - 612 m n.p.m. Dalej szlak prowadzi grzbietem Łysogór. Po niecałych dwóch godzinach wędrówki przez

Puszcze Jodłową osiągamy przełęcz św. Mikołaja. Od wieków prowadziły tędy drogi do pobliskich miejscowości: Kakonina i Woli Szczygiełkowej. Musiało to być niebezpieczne miejsce skoro postawiono tu figurę św. Mikołaja, opiekuna podróżnych. Od tego miejsca trasa wycieczki prowadzi w dół. Po około pół godziny dochodzimy do wsi **Kakonin**. Na skraju lasu stoi drewniana chałupa z początku XIX wieku, obecnie punkt etnograficzny. Warto zobaczyć jak w przeszłości wyglądało wnętrze wiejskiej chaty. Z tego miejsca rozpościera się szeroka panorama na południową część Gór Świętokrzyskich. Będzie ona nam towarzyszyła w dalszej wędrówce w kierunku Świętego Krzyża, gdzie zakończymy wycieczkę.

Święty Krzyż to miejsce słynące w Polsce z klasztoru pobenedyktynskiego oraz przechowywanych w nim Relikwii Drzewa Krzyża Świętego. Klasztor poszczycić się może 1000-letnią historią. Przybywający tu turyści mogą zwiedzić klasycystyczny kościół z XVIII w. oraz kaplicę Oleśnickich. Warto wstąpić również do Muzeum Misyjnego i zobaczyć Wystawę Świętokrzyskiego Parku Narodowego, a po trudach wędrówki i zwiedzania posilić się w kuchni klasztornej.

Inne ciekawe wyznakowane trasy piesze:

- szlak czerwony: Gołoszyce - Ujazd - Klimontów - Koprzywnica - Sandomierz
- szlak niebieski: Kuźniaki - Sielpia - Końskie - Stara Kuźnica - rez. „Skałki Piekło pod Nieklaniem” - Pogorzałe k. Skarżyska-Kamiennej
- szlak zielony: Grochowiska - Szanec - Szczaworyż - Stopnica - Solec-Zdrój - Nowy Korczyn - Wiślica
- szlak czerwony: Chęciny - Jaskinia Raj - Kielce Karczówka

Święty Krzyż - opactwo

Turystyka rowerowa

Rower to pojazd ostatnio bardzo popularny. Jeżdżą na nim mali i duzi, młodzi i w wieku dojrzałym. Dla nich budowane są ścieżki i wytyczane znakowane szlaki turystyczne. Na terenie województwa świętokrzyskiego tras turystycznych, oznakowanych symbolem roweru, jest ponad 2000 km. Prowadzą do ciekawych zabytków, rezerwatów i pomników przyrody, punktów widokowych i innych miejsc wartych obejrzenia. Często szlaki rowerowe wytyczane są w formie pętli tak, by można było wrócić do miejsca gdzie był początek wycieczki. Tak między innymi wytyczone są trasy wokół dużych miejscowości: Końskich, Opatowa lub Sandomierza. Mają po kilkanaście lub kilkadziesiąt kilometrów i można nimi odbyć nawet popołudniową, letnią wycieczkę. Szlak rowerowy **„Lasami wokół Włoszczowy”** jest długi, ma ok. 80 kilometrów, ale można go podzielić na kilka krótszych odcinków bo nie warto jest się tu spieszyć. Przy szlaku znajduje się kilka miejsc odpoczynku, są na nich wiaty, kręgi ogniskowe, a także tablice informacyjne przygotowane przez miejscowych leśników. To dzięki nim poznaje się rośliny i zwierzęta, które spotyka się na szlaku. Trasy rowerowe okolic Końskich prowadzą także terenami leśnymi, ale są również odcinki wiodące wśród pól i kwiatnych łąk. Chętnie z nich korzystają wczasowicze wypoczywający w Sielpi, zwłaszcza, że są to drogi o małym natężeniu ruchu samochodowego.

W okolicach Kielc znajduje się kilkanaście szlaków rowerowych. Są one wytyczone w gminach: Zagnańsk, Piekoszów, Masłów i Bieliny. W Cedzynie koło Kielc ma swój początek szlak prowadzący przez Góry Świętokrzyskie do Opatowa. Prowadzi przez Świętą Katarzynę, Bodzentyn i Nową Słupię. Szlaki okolic Opatowa prowadzą do zam-

W Cedzynie koło Kielc ma swój początek szlak prowadzący przez Góry Świętokrzyskie do Opatowa. Prowadzi przez Świętą Katarzynę, Bodzentyn i Nową Słupię. Szlaki okolic Opatowa prowadzą do zam-

Ten ostatni wzbudza zachwyt prawie każdego turysty. Sandomierskie krajobrazy towarzyszą rowerzystom podczas wędrówki wśród sadów i żyznych pól. Bardzo urozmaicone są trasy wokół Starachowic. Wśród atrakcji turystycznych jest klasztor cystersów w Wąchocku, rezerwat przyrody Wykus w Puszczy Świętokrzyskiej, zabytkowy kościół w Tarczku i zalew Lubianka. Ze Skarżyska-Kamiennej prowadzi szlak **„Śladami Zabytków Techniki Doliną Kamiennej”**

do Ostrowca Świętokrzyskiego. Po drodze trzeba obejrzeć Muzeum im. Orła Białego w Skarżysku. Jest tu duża, plenerowa wystawa sprzętu wojskowego z okresu II wojny światowej. W Wąchocku są pozostałości dawnego zakładu przemysłowego. Na dłużej należy zatrzymać się w Starachowicach i zobaczyć Muzeum Przyrody i Techniki Ekomuzeum im. Jana Pazdura. Szlak miejski rowerowy wokół Ostrowca Świętokrzyskiego pozwala poznać stare i nowe dzielnice miasta.

W ostatnim czasie wytyczono kilka szlaków w pobliżu Bałtowa znanego z Parku Jurajskiego. Dzięki nim poznać można wiele ciekawych miejscowości położonych w dolinie

rzeki Kamiennej: Podgrodzie, Ćmielów, Skarbkę i inne. Również na Ponidziu wytyczone są trasy rowerowe. Na jednej z nich znajduje się słynny „Ogród na Rozstajach” w Młodzawach Małych. Inny szlak na Ponidziu prowadzi do Grochowsk, miejscowości słynnej z bitwy w Powstaniu Styczniowym. Przez województwo świętokrzyskie prowadzi z zachodu na wschód transwojewódzki szlak rowerowy wiodący z Berlina do Lwowa.

Dla bardziej zaawansowanych i dobrze przygotowanych turystów wytyczone są dwa długie szlaki: **„Architektury obronnej”** i pielgrzymkowy **„Miejsca Mocy”**. Pierwszy, liczący blisko 500 km pozwala poznać liczne zamki i budowle obronne na terenie województwa świętokrzyskiego. Prowadzi on między innymi przez: Chęciny, Sobków, Mokrsko, Pińczów, Stradów, Rytwiany, Szydłów, Sandomierz do Kielc. Turysta jadący szlakiem pielgrzymkowym o długości 570 km odwiedza liczne świątynie i świętokrzyskie sanktuaria. Ma możliwość zobaczenia między innymi: Wiślicy, Piotrkowic, Kałkowa-Godowa, Piekoszowa, Nowej Słupi - skąd niedaleko do Świętego Krzyża, i innych miejsc, do których od lat idą pielgrzymi. Podczas wędrówek na rowerze można także dotrzeć do miejsc związanych z życiem Witolda Gombrowicza. Szlak prowadzi między innymi przez Małoszyce - miejsce urodzenia pisarza i Doły Biskupie, gdzie pracowała fabryka „Witulin”. Na rowerowych szlakach odbywają się liczne imprezy turystyczne: rajdy i zloty, w czasie których organizowane są konkursy i zawody sprawnościowe. Na wszystkich szlakach znajduje się dobrze przygotowana baza noclegowa: hotele, domy wycieczkowe, schroniska i pola biwakowe. Daje to gwarancję, że uczestnicy rowerowych eskapad wyjadą z województwa świętokrzyskiego zadowoleni.

Wyciągi narciarskie

Góry Świętokrzyskie, choć niezbyt wysokie, zapraszają miłośników białego szaleństwa na stoki do Kielc, Krajna, Tumlina, Bodzentyna, a nawet Bałtowa. W regionie świętokrzyskim funkcjonuje kilkanaście wyciągów narciarskich, zarówno dla tych początkujących, jak i zaawansowanych miłośników jazdy na nartach. Może to nie Zakopane, Szczyrk, czy też Wisła, ale jest równie sympatycznie. Prawie wszystkie stoki posiadają sztuczne naśnieżanie i oświetlenie. Przy wielu działają wypożyczalnie sprzętu i szkoły narciarskie. W pobliżu większości wyciągów usytuowana jest baza noclegowa o zróżnicowanym standardzie i cenach. Narciarze mają do wyboru gospodarstwa agroturystyczne, schroniska młodzieżowe, kwatery prywatne i hotele.

Kielce - góra Telegraf (406 m n.p.m.)

ul. Narciarska 6, 25-214 Kielce

tel. 041 368 74 26

www.rekreacja.kielce.pl

Orczyk podwójny, długość trasy 500 m, szerokość trasy zjazdowej ok. 40 m, różnica poziomów 100 m. Stok miejscami bardzo stromy. Obok znajduje się mały wyciąg dla dzieci i początkujących narciarzy długości 180 m, o różnicy poziomów 30 m. Stok jest oświetlony, ma sztuczne naśnieżanie, jest ratrakowany. Przy dolnej stacji znajduje się serwis narciarski i wypożyczalnia sprzętu. W budynku stacji dolnej znajduje się karczma, a obok wyciągu jest duży parking.

Kielce - góra Pierścienica (365 m n.p.m.)

ul. Kusocińskiego, 25-043 Kielce

tel. 041 368 74 26

www.rekreacja.kielce.pl

Orczyk podwójny, długość trasy 500 m, szerokość stoku 22-50 m, różnica poziomów 59 m. Stok łagodny, znakomity dla początkujących. Trasa jest oświetlona, sztucznie naśnieżana, ratrakowana. Przy dolnej stacji jest mała gastronomia, serwis i wypożyczalnia sprzętu. Obok wyciągu jest duży parking.

Bałtów „Szwajcaria Bałtowska”

tel. 041 264 14 20

www.szwajcariabaltowska.pl

Trzy trasy zjazdowe o długości 340-570 m, szerokości 50-70 m i różnicy poziomów 65 m. Stok jest oświetlony i sztucznie naśnieżany. Przy wyciągach działa serwis i wypożyczalnia sprzętu. W pobliżu jest punkt gastronomiczny oraz parking.

Bodzentyn – Miejska Góra (426 m n.p.m.)

tel. 0608 324 114, 0606 259 272

Długość wyciągu: 600 m, różnica poziomów: 95 m. Stok oświetlony, naśnieżany, ratrakowany. Przy budynku stacji dolnej znajduje się karczma i parking.

Krajno-Zagórze

tel. 0602 217 920, 0602 391 081,

041 312 77 11

www.sabatkrajno.pl

Dwa wyciągi, orczyki czekające, pojedyncze typu Poma-Montagner-Francja. Długość 740 m, szerokość stoku 100 m, różnica poziomów 95 m. Trasa jest oświetlona, sztucznie naśnieżana, ratrakowana. Przy wyciągu jest parking, restauracja, serwis i wypożyczalnia sprzętu, instruktorzy.

Mąbcovice - góra Radostowa (451 m n.p.m.)

www.radostowa.ikielce.pl

Orczyk talerzykowy, długość 800 m, szerokość 50-200 m, różnica poziomów 110 m. Trasa jest oświetlona. Atrakcją stoku są naturalne muldy. Na miejscu jest mała gastronomia i parking.

Niestachów - Ośrodek narciarski góra Otrocze (372 m n.p.m.)

tel. 041 302 10 48, tel. 0664 978 173

www.niestachow.pl

4 wyciągi narciarskie o długościach:

445 m, różnica poziomów 59 m,

średnie nachylenie 15%

365 m, różnica poziomów 52 m,

średnie nachylenie 15%

120 m, różnica poziomów 13 m, średnie nachylenie 12%

60 m, różnica poziomów 6 m, średnie nachylenie 10%

Stoki są oświetlone, naśnieżane i ratrakowane. Przy dolnej stacji działa wypożyczalnia sprzętu, bar i parking.

Tumlin

- góra Łajscowa (409 m n.p.m.)

Tumlin-Podgród 43B, 26-085 Miedziana Góra

tel. 041 303 49 82

Dwa wyciągi orczykowe, talerzykowe. Długość trasy 500 m, szerokość do 42 m, różnica poziomów 79 m. Trasa jest oświetlona, sztucznie naśnieżana. Przy wyciągu funkcjonuje szkoła narciarska. Na miejscu jest mała gastronomia i parking.

Widelki - góra Małzna (408 m n.p.m.)

tel. 0668 147 040, 0602 619 537

www.stacjawidelki.pl

Wyciąg talerzykowy, długość 650 m, szerokość trasy 54 m, różnica poziomów 104 m. Trasa jest oświetlona, sztucznie naśnieżana, ratrakowana. Przy dolnej stacji jest mała gastronomia oraz parking.

Sielpia

Sielpia to miejscowość leżąca w północnej części województwa świętokrzyskiego nad zalewem rzeki Czarnej. Otaczają ją piękne, sosnowe lasy, bogate w runo leśne.

W Sielpi znajduje się kilkadziesiąt ośrodków wypoczynkowych. Nad południowym brzegiem zalewu o powierzchni 58 ha znajduje się rozległe pole biwakowe. Przy piaszczystych plażach wyznaczone są trzy kąpieliska. Na amatorów sportów wodnych

czekają wypożyczalnie sprzętu, w których są kajaki, rowery wodne, łodzie wiosłowe i żagłówki. Każdego roku w Sielpi organizowane są masowe imprezy turystyczno-rekreacyjne, między innymi: Rajd Bab, Konecki Maraton Pieszy czy mBank eXtreme Maraton. W otoczeniu miejscowego Muzeum Zagłębia Staropolskiego, w lipcu odbywa się festiwal technologiczno-turystyczny „Kuźnice Koneckie”. Dla miłośników czynnego wypoczynku wytyczone są szlaki piesze i rowerowe. Wędkarze mogą spodziewać się tu okazów karpia, szczupaka lub karasia.

Ośrodek Sportu i Rekreacji m. Końskie Sp. z o.o. w Sielpi

ul. Spacerowa 3, Sielpia, 26-200 Końskie, tel. 0-41 372 02 22, 0-41 372 05 02, www.sielpia.pl

Informacja Turystyczna Oddział PTTK w Końskich

ul. Zamkowa 7, 26-200 Końskie, tel. 041 372 31 70, www.pttkkonskie.pl

Chańcza

Zalew w Chańczy na rzece Czarnej ma powierzchnię 470 ha. Sprzyjające nad zbiornikiem wiatry sprawiają, że organizowane są tu często zawody surfingowe i regaty. W sezonie letnim czynne są wypożyczalnie sprzętu pływającego: łodzi, kajaków i rowerów wodnych. Dla chętnych organizowane są rejsy łodziami po zalewie. W lecie piaszczyste plaże wypełniają się miłośnikami kąpeli słonecznych. Dla nich przygotowane są strzeżone kąpieliska i pola namiotowe. Można też skorzystać z noclegów w pobliskich domkach letniskowych, hotelu lub licznych gospodarstwach agroturystycznych. Nad zalewem lęgą rzadkie ptaki, między innymi: błotniak stawowy, bąk i perkoz, to raj dla miłośników bezkrwawych łowów z aparatem fotograficznym.

www.chanca.agrowczaszy.com

www.czterywiatry.pl

www.chanczadomki.webpark.pl

www.swietokrzyskie.pl/domki-chanca

Suchedniów

Zalew na rzece Kamionce w Suchedniowie znajduje się w centrum miasta, ale okoliczna zieleń izoluje to miejsce od najbliższych zabudowań. Do dyspozycji wypoczywających są: boiska do siatkówki i koszykówki, dwa korty tenisowe i plac zabaw dla dzieci. Jest wypożyczalnia sprzętu pływającego z kajakami, rowerami wodnymi, łodziami wiosłowymi i żagłówkami. Na plaży dyżuruje ratowniczka. Nad wodą usytuowany jest trawiasty camping, a kto nie ma własnego namiotu lub przyczepy może skorzystać z noclegów w domkach. Dużą atrakcją ośrodka jest sauna. Na terenie obiektu znajduje się kawiarnia z dużym, zadaszonym tarasem. Zainteresowani twierdzą, że w tutejszym zalewie można złowić niezłą rybę. Przed wjazdem na kąpielisko usytuowany jest parking.

Ośrodek Sportu i Rekreacji

ul. Ogrodowa 11, 26-130 Suchedniów, tel. 041 254 33 51

www.osir-suchedniow.republika.pl

Cedzyna

Zalew na rzece Lubrzance w Cedzynie od lat jest popularnym miejscem wypoczynku kielczan i nie tylko. Cedzyna znajduje się zaledwie 6 kilometrów od Kielc i leży przy ruchliwej trasie wylotowej w Góry Świętokrzyskie. Nad zalewem czynne są dwie wypożyczalnie sprzętu pływającego: kajaków i rowerów wodnych. Nad bezpieczeństwem pływających czuwa ratowniczka. Na wschodnim brzegu akwenu znajduje się niewielki park wodny ze zjeżdżalniami i placem zabaw dla dzieci, jest też boisko do siatkówki. Chętni mogą skorzystać z lekcji nauki jazdy na nartach wodnych. W pobliżu zalewu są duże parkingi, a noclegi oferują trzy hotele o wysokim standardzie. Jest też mała gastronomia z napojami i gorącymi daniami. W Cedzynie ma początek znakowany szlak rowerowy koloru czerwonego do Opatowa przez Bodzentyn i Nową Słupię.

Kryte pływalnie

Na terenie województwa świętokrzyskiego jest 15 krytych pływalni. Największa to „Rawszczyzna” w Ostrowcu Świętokrzyskim z basenem olimpijskim, na którym trenuje Otylia Jędrzejczak. Na wszystkich pływalniach organizowana jest nauka pływania. Dużą atrakcją na tych obiektach są gejzery wodne, rury i bicz wodny. Na wielu z nich organizowane są zajęcia rehabilitacyjne. Kryte pływalnie to niewątpliwa atrakcja zwłaszcza dla wycieczek szkolnych odwiedzających nasz region.

■ Czarniecka Góra

Czarniecka Góra to miejscowość położona wśród lasów sosnowych, niedaleko Końskich. Od końca XIX wieku do wybuchu II wojny światowej było to znane uzdrowisko. Rocznie odwiedzało go do 10 tysięcy osób. Na skutek robót górniczych po 1945 roku uległy zniszczeniu źródła wód leczniczych. W miejscu dawnego zakładu przyrodoleczniczego działa obecnie Świętokrzyskie Centrum Rehabilitacji. Przy nim funkcjonuje kryta pływalnia z dwoma basenami: dużym o długości 25 metrów i małym dla dzieci. Pływalnia przeznaczona jest głównie dla dzieci przebywających w centrum, ale mogą z niej korzystać także mieszkańcy i wczasowicze, którzy wypoczywają w ośrodkach zlokalizowanych w tej miejscowości. W Centrum jest też kryty niewielki hipodrom.

Świętokrzyskie Centrum Rehabilitacji
Czarniecka Góra 43, 26-220 Stąporków
tel. 041 374 11 63

■ „Rawszczyzna”

Nowoczesny kompleks rekreacyjny „Rawszczyzna” powstał w 2004 roku. Składa się z krytych basenów: olimpijskiego i rekreacyjnego, działu odnowy biologicznej i rehabilitacji, trzech boisk piłkarskich. Przed obiektem znajduje się parking dla 20 autokarów i 200 samochodów osobowych. Pływalnia posiada 10-torowy, wielofunkcyjny basen pływacki o wymiarach 51 na 25 m. Przesuwany pomost umożliwia dostosowanie niecki do organizacji zawodów pływackich na dystansach 25,

basenie rekreacyjnym jest wanna z masażem powietrzem dla 7 osób. Na terenie pływalni czynna jest mała gastronomia i sklep z artykułami sportowymi.

Pływalnia „Rawszczyzna”

*ul. Mickiewicza 32, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
tel. 041 265 00 00
www.mosir.ostrowiec.pl*

■ „Perła“

W obiekcie są dwa baseny: duży o głębokości 1,2-1,6 metra i mały o głębokości 0,4 – 0,8 metra. W dużym basenie znajdują się masaże podwodne, dzikie źródła, płytki napowietrzające i rura o długości 93 metrów będąca największą atrakcją tego obiektu. Na terenie krytej pływalni jest gabinet odnowy biologicznej, solarium, sauna fińska. Obok obiektu znajduje się parking strzeżony.

Kryta Pływalnia „Perła” znajduje się w pobliżu Kielc. Blisko stąd do jaskini „Raj”, ruin zamku w Chęcinach i innych obiektów wartych zobaczenia w Górach Świętokrzyskich.

Kryta Pływalnia „Perła“

*ul. Kubusia Puchatka , 26-052 Sitkówka-Nowiny
tel. 041 345 96 50, 041 346 52 60
www.perla.maximum.pl*

■ Kazimierski Ośrodek Sportowy

To nowoczesna hala sportowa i kryta pływalnia z dwoma basenami. Basen główny ma długość 25 metrów i szerokość 12,5 metra, basen rekreacyjny ma 12,5 metra długości i 6 metrów szerokości. Na basenach oprócz tradycyjnego pływania odbywają się różnego rodzaju imprezy i zawody. W maratonie, który odbył się w 2007 roku wzięło udział 56 zawodników, którzy w sumie przeplnęli 142 500 metrów! W obiekcie funkcjonuje także yakuzzi, sauna i solarium. Hala sportowa posiada boiska do gry w: halową piłkę nożną, piłkę ręczną, siatkówkę, koszykówkę i tenis ziemny. Są też dwa boiska treningowe do siatkówki i koszykówki. Ośrodek posiada siłownię i salę rozgrzewek. Na miejscu jest bar.

Kazimierski Ośrodek Sportowy

*ul. Kościuszki 13, 28-500 Kazimierza Wielka
tel. 041 350 10 20 w. 114
www.kazimierzakos.pl*

50 i ich wielokrotności oraz wyznaczania pola gry w piłkę wodną.

Rozegrano tu między innymi Głównie Mistrzostwa Polski Seniorów i Młodzieżowców w pływaniu, które były kwalifikacjami do olimpiady w Atenach.

Obok jest basen do nauki pływania. Wokół basenu jest widownia na 1511 miejsc.

W części rekreacyjnej znajduje się basen z gejerami dennymi, sztuczną rzeką i biczeniami wodnymi. Są też dwie zjeżdżalnie wodne: płaszczyznowa o długości 13 metrów i rurowa, długości 78 metrów. Przy

Warszawa (180 km)

Tarnów (120 km)

■ „Stajnia Harlejówka”

Wiśniowa - Poduchowna to miejscowość położona na południu województwa świętokrzyskiego. Znajduje się tu gospodarstwo agroturystyczne „Stajnia Harlejówka”. W przestronnym domu gościnnym oprócz miejsc noclegowych znajduje się kuchnia i kominek. Dom przystosowany jest dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Dużą atrakcją gospodarstwa są liczne, oswojone zwierzęta, między innymi lama, kucyk, owce, kozy. Na miłośników hippiki oczekują konie małopolskie. Pod okiem instruktora można poznać bliższą i dalszą, piękną okolicę. A kto lubi turystykę rowerową może bezpłatnie wypożyczyć rower i wybrać się na wycieczkę. Chyba każdy znajdzie tu coś dla siebie bo w pobliżu są grzybne lasy i jest możliwość wędkowania. A w zimie gospodarze zapraszają na wspaniałe kuligi.

Gospodarstwo Agroturystyczne - Dorota Włodarczyk „Stajnia Harlejówka”

Wiśniowa-Poduchowna 95, 28-200 Staszów, tel. 015 824 19 67, 0 604 878 772, www.harlejowka.go.pl

■ Park Stadion Kielce

Park Stadion znajduje się w południowej części miasta, wśród sosnowych lasów. Jest to kompleks rekreacyjno-wypoczynkowy, w skład którego wchodzi: Egzotarium „Dolina Gadów”, mini ZOO, Ośrodek jazdy konnej „Centrum Jeździeckie”, Karczma „Cztery Konie”, zadaszone miejsce biesiadne i place zabaw dla dzieci.

Kompleks stajenny wyposażony jest w profesjonalną ujeżdżalnię, padoki, krytą halę do jazdy konnej. Do dyspozycji jest 8 koni rekreacyjnych i 3 kuce, bryczki oraz sanie. Przejazdki pojedyncze i grupowe na maneżu i w terenie odbywają się pod kierunkiem wykwalifikowanego instruktora.

Park Stadion

ul. Kusocińskiego 61a, 25-045 Kielce, tel. 0514 908 336, www.parkstadion.pl

■ Zamek Rycerski w Sobkowie

Fortalicia w Sobkowie położna jest nad brzegiem rzeki Nidy. Do dyspozycji gości jest 30 koni. Początkującym proponuje się szkołę jeździecką, zaawansowanym wyjazdy w teren i rajdy. W Sobkowie prowadzony jest pensjonat dla koni. Dla turystów są tu miejsca noclegowe w pokojach z łazienkami. Oprócz jazdy konnej oferuje się także przejażdżki łodzią i spływy kajakowe, pokaz walk rycerskich i dobre jadło w stylowych komnatkach. Można także zrobić spacer wzdłuż Nidy do pobliskiego Mokrska lub pojechać rowerem do Parku Etnograficznego w Tokarni.

Zamek Rycerski w Sobkowie

ul. Stanisława Sobka, 28-305 Sobków, tel. 041 38 71 136, www.zamek.rycerski.fm.interia.pl

■ Ośrodek Jazdy Konnej „Kraina Koni” w Bałtowie

Ośrodek położony jest nad brzegiem rzeki Kamiennej, w pobliżu Bałtowskiego Parku Jurajskiego. Na terenie ośrodka są dwie ujeżdżalnie z piaskowym podłożem oraz parkur do nauki skoków. Początkujący amatorzy jazdy konnej stawiają pierwsze kroki na lonży i na ujeżdżalni pod okiem wykwalifikowanego instruktora. Zaawansowani jeźdźcy mogą wybrać się na wycieczkę po malowniczej okolicy. Do dyspozycji gości jest 30 koni różnych ras. Są tu konie czystej krwi arabskiej, małopolskiej, huculskiej oraz kuce.

W okresie zimowym organizowane są kuligi z pochodniami. W pobliżu ośrodka znajdują się wybiegi dla koni huculskich żyjących w naturalnych warunkach.

Ośrodek Jazdy Konnej „Kraina Koni”

27-423 Bałtów 170a, kontakt z instruktorem 0 500 029 904, www.baltow.info

■ Sandomierski Ośrodek Kawaleryjski

Ośrodek dysponuje krytą ujeżdżalnią i maneżami. Do dyspozycji gości jest 9 koni.

W ofercie ośrodka są jazdy konne, w tym wprowadzanki dla najmłodszych, jazda konna dla początkujących i zaawansowanych oraz jazda terenowa. We współpracy z sandomierskim szpitalem prowadzone są zajęcia hipoterapii dla dzieci niepełnosprawnych. Od wielu lat ośrodek jest współorganizatorem wielkich imprez plenerowych - turniejów rycerskich: - O Miecz Zawiszy Czarnego z Garbowa w Sandomierzu oraz O Szablę Krzysztofa Baldwina Ossolińskiego na zamku „Krzyżtopór” w Ujeździe.

Sandomierski Ośrodek Kawaleryjski

www.kawaleria.sandomierz.webpark.pl

■ Stadnina Koni w Kurozwałkach

Kurozwałki od lat słyną z hodowli koni arabskich czystej krwi. Długa jest lista osiągnięć pokazowych koni z tej stadniny i tych, które wygrały znaczące gonitwy. Obecnie obok hodowli i sprzedaży koni arabskich stadnina oferuje: naukę jazdy konnej na wszystkich poziomach, pensjonat dla koni, zwiedzanie obiektu, przejażdżki bryczką, a w zimie saniami.

W pobliżu stadniny znajduje się zespół pałacowo-parkowy, w którym są pokoje gościnne, restauracja. Dużą atrakcją tego miejsca jest hodowla bizonów.

Stadnina Koni Kurozwałki Sp. z o.o.

ul. Kościelna 12, Kurozwałki, 28-200 Staszów

www.kurozweki.nazwa.pl/stadnina

Aerokluby w Pińczowie i Masłowie

Sporty lotnicze uprawiane są w Pińczowie od 1932 roku. Powstała wtedy Szkoła Szybowcowa „Polichno – Pińczów”. W Pińczowie odbywały się loty treningowe, żaglowe i wyczynowe. Aktualnie działający w Pińczowie aeroklub oferuje szkolenia na paralotniach. Dysponuje trawiastym pasem startowym o długości 700 metrów i szerokości 30 metrów oraz hangarem, w którym są miejsca noclegowe. Siedziba aeroklubu znajduje się w pobliżu miasta, pomiędzy rzeką Nidą, a jej zalewem.

Aeroklub Pińczowski

ul. Legionistów 26a, 28-400 Pińczów, tel. 0501 383 275

www.aeroklub.pinczow.com

Lotnisko w Masłowie powstało 27 czerwca 1937 roku, stworzyli je członkowie Aeroklubu Warszawskiego oraz społeczeństwo Kielc. Dziś ta zasłużona placówka ma szeroką ofertę dla tych, którzy lubią latać. Adepti sztuki lotniczej mają do dyspozycji sekcję modelarską

Bardziej doświadczeni są zrzeszeni w sekcjach: spadochronowej, szybowcowej, samolotowej, lotniowej, motolotniowej i paralotniowej. Sekcje organizują szkolenia i zawody. Między innymi sekcja spadochronowa od

wielu lat jest organizatorem Świętokrzyskich Zawodów Spadochronowych na celność lądowania o puchar Prezydenta miasta Kielce. Tradycją już stało się, że w miejscowości Nowiny koło Kielc organizowane są Zawody PARA-RURA rozgrywane w dwóch konkurencjach: skoków na celność lądowania, zjazdu w nurze z wodą na czas na basenie „PERŁA” w Nowinach.

Lotnisko posiada asfaltobetonowy pas startowy długości 900 metrów i szerokości 30 metrów. Pas i podejście do niego jest oświetlone. Jest też trawiasty pas startowy o wymiarach 900 x 200 metrów.

Aeroklub Kielecki

- lotnisko w Masłowie

26-001 Masłów, tel. 041 311 08 93

www.aeroklub.kielce.pl

Nowoczesna agroturystyka

Na terenie województwa świętokrzyskiego jest wiele gospodarstw agroturystycznych, w których turyści mogą napawać się śpiewem ptaków, podziwiać przyrodę i kosztować regionalne potrawy. Niektóre oferują także atrakcje dla miłośników mocnych wrażeń. Do nich należą gospodarstwa w Kontrewersie koło Mniowa i Antoniowie koło Bałtowa.

Główną atrakcją gospodarstwa **AGROKLUB** są przejażdżki i wycieczki na czterokołowcach. Pierwsze kroki stawia się na specjalnym torze przeszkód, aby przyzwyczaić się do trudnej, ale ciekawej jazdy w terenie. Potem można skorzystać z propozycji kilkudziesięciu tras wycieczkowych po bliższej i dalszej okolicy. Bardzo często w czasie ich trwania prowadzone są obserwacje przyrodnicze. Wycieczki organizowane są przez wykwalifikowanych instruktorów. Gospodarstwo oferuje także organizację imprez szkoleniowych i integracyjnych. W czasie ich trwania odbywają się między innymi zawody w strzelaniu z broni pneumatycznej i paintball-u. Do dyspozycji gości jest miejsce na ognisko i grill. W budynku znajduje się pokój do aktywnego wypoczynku ze stołami: bilardowym i do tenisa stołowego. Jest też minisiłownia z rowerem treningowym i drabinką gimnastyczną oraz sauna. Do gospodarstwa przylega duży obszar lasu, w którym prowadzona jest hodowla dzikich zwierząt. Dajemy przygodę – to hasło przyświeca właścicielom gospodarstwa agroturystycznego **AGROKLUB** w Kontrewersie.

Gospodarstwo Agroturystyczne AGROKLUB Zbigniew Cisak
Kontrewers 3, 26-080 Mniów, tel./fax 041 373 84 00
www.czterokolowce.pl

Oferta gospodarstwa **AGRO-TURBO** kierowana jest do miłośników jazdy terenowej na gokartach i czterokołowcach. Dla nich przygotowane są dwa tory o zróżnicowanej trudności, jeden dla dzieci od lat 8, drugi dla dorosłych. Ten drugi ma różnicę poziomów ok. 8 metrów, może więc spełnić oczekiwania tych, którzy chcą się sprawdzić w warunkach ekstremalnych. Obok gospodarstwa jest pole do mini golfa, można też spróbować sił w strzelaniu z łuku, wiatrówek lub rzucaniu oszczepem. Do dyspozycji gości przygotowane są trzy pokoje z 12 miejscami, wyposażone między innymi w radio i telewizor. Dla dzieci jest piaskownica oraz basen. Dla chętnych organizowane są warsztaty stolarki artystycznej. Z Antoniowa blisko jest do Bałtowa, znanego między innymi z Parku Jurajskiego. Tu można także zwiedzić Muzeum Jurajskie, uczestniczyć w spływie tratwami rzeką Kamienną, zobaczyć zwierzyniec. Dla pieszych i rowerzystów wytyczone są szlaki turystyczne do najciekawszych miejsc w okolicy. W pobliżu Bałtowa znajdują się dwa rezerваты przyrody i ciekawe, pomnikowe skałki. Blisko stąd także do arcyciekawej neolitycznej kopalni krzemienia pasiastego w Krzemionkach.

Marzena i Grzegorz Fryziel
Antoniów Mały 47, 27-423 Bałtów,
tel. 041 260 09 64, 0 509 145 739
www.agroturbo.pl

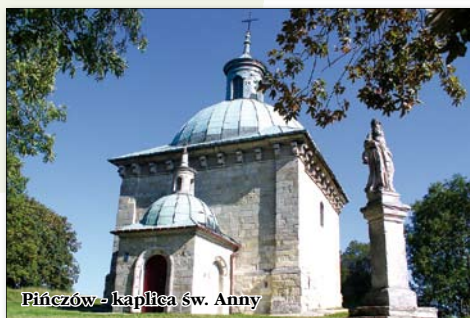
Południową część województwa świętokrzyskiego, zwaną popularnie Ponidziem, można zwiedzać samochodem, rowerem, pieszo lub płynąc Nidą kajakiem. Rzeka jest spławna od miejscowości Brzegi w pobliżu trasy E77 gdzie łączą się Biała i Czarna Nida. Przy wysokim stanie wody można płynąć także od Morawicy Czarną Nidą lub od Bocheńca Wierną Rzeką, a potem Białą Nidą. Na ponad stukilometrowej trasie Nida płynie licznymi meandrami wśród kolorowych łąk i pól. W wielu miejscach drzewa tworzą zielony tunel nad rzeką. Po drodze na płynących czekają liczne atrakcje, zabytki i spotkania z obiektami przyrodniczymi. Już na początku spływu trzeba odwiedzić Zamek Rycerski w Sobkowie. Posilić się tu można w restauracji „Pod zakutym łbem”. Na miłośników jazdy konnej czekają konie, a przy odrobinie szczęścia zobaczyć można walki rycerskie. W niedalekiej odległości od Sobkowa, po drugiej stronie Nidy leży Mokrsko Górne, w którym są ruiny zamku z połowy XIV wieku. Płynąc z nurtem rzeki w Nowych Kotlicach, mijamy mieszczące się w starym dworze gospodarstwo agroturystyczne. Największą mijaną miejscowością nad Nidą jest Pińczów z licznymi zabytkami. Nad miastem góruje kaplica św. Anny z 1600 roku. W centrum miasta znajduje się kościół z XV w.. Do świątyni przylega dawny klasztor paulinów, mieszczący obecnie dom kultury i muzeum regionalne. Warto zobaczyć zespół klasztorny reformatów, synagogę zbudowaną w XVI wieku oraz osiemnastowieczny pałac Wielopolskich. W pobliżu Pińczowa Nida płynie nowym, prawie prostym korytem, a potem znów malowniczymi meandrami. Po drodze rzeka miją miejscowości ze wspinały-

Sobków - Zamek Rycerski

Pińczów - pałac Wielopolskich

Pińczów - kaplica św. Anny

mi zabytkami i obiektami przyrodniczymi. Kościół w Krzyżanowicach jest jedną z najpiękniejszych w Polsce budowli sakralnych. W pobliżu świątyni znajduje się rezerwat stepowy „Krzyżanowice”. W Chrobrzu, w późnoklasycystycznym pałacu Wielopolskich funkcjonuje Samorządowy Ośrodek Dziedzictwa Kulturowego Ponidzia z ciekawymi wystawami. W tej samej miejscowości odwiedzić trzeba wspaniały gotycko-renesansowy kościół. Na trasie spływu jest również Wiślica, w średniowieczu jeden z ważniejszych grodów Małopolski. W centrum miejscowości znajduje się gotycka bazylika fundacji Kazimierza Wielkiego. W jej podziemiach zachowały się fundamenty dwóch wcześniejszych kościołów. Obok bazyliki znajduje się Dom Długosza i pawilon mieszczący misę chrzcielną i fundamenty wczesnoromańskiego kościołka. W pobliżu ujścia Nidy do Wisły leży Nowy Korczyn. W przeszłości miasto położone na szlaku handlowym z Krakowa do Sandomierza. Warto tu obejrzeć kościół i klasztor pofranciszkański fundacji Bolesława Wstydlivego z wczesnogotyckim prezbiterium z XIII wieku. Drugą świątynią jest gotycko-renesansowy kościół z XVI wieku. W pobliżu rynku znajduje się klasycystyczna synagoga.

Nida to rzeka bardzo atrakcyjna dla kajakarzy, spokojny jej nurt pozwala na pełny relaks i wypoczynek na wodzie.

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji

ul. Pałęki 26, 28-400 Pińczów
tel. 041 357 28 11, 041 357 20 44,
0 600 821 095

Przedsiębiorstwo Turystyczne

„kajakiem.pl” Anita Górecka
ul. Rakowska 29, 28-300 Jędrzejów
tel.fax 041 386 30 74, 0 600 288 375
www.kajakiem.pl

Propozycje tras tematycznych

Prawie sto lat temu w jednym z pierwszych przewodników turystycznych po Górach Świętokrzyskich, jego autor, Aleksander Janowski pisał: „*Lato w Kielcach prawdziwie przyjemnie spędzić można. Żadne z miast Królestwa nie ma tak pięknych i malowniczych okolic*”. Lepszej rekomendacji chyba nie trzeba. Oprócz pięknych krajobrazów ziemia świętokrzyska posiada wiele ciekawych miejsc i budowli.

Zapraszamy na szlaki tematyczne województwa świętokrzyskiego.

1. Szlak zabytków techniki wiodący trasą: Stara Kuźnica - Końskie - Maleniec - Sielpia Wielka - Bobrza - Samsonów - Skarżysko-Kamienna - Starachowice - Brody - Nietulisko, trasa ma ok. 150 km długości.

- **Stara Kuźnica** - znajduje się tu jedyna w Polsce, zachowana w pierwotnej postaci, kuźnia mechaniczna z miechami i młotem napędzanym przez koło wodne. Młot naciskowy z początku XIX wieku należy do typu jaki został sprowadzony do Polski na przełomie XVII i XVIII wieku. tel. 041 371 91 87
- **Sielpia Wielka** - Muzeum Zagłębia Staropolskiego mieszczące się w halach dawnej walcowni i pudlingarni z 1821 roku. tel. 041 372 02 93
- **Maleniec** - Zabytkowy Zakład Hutniczy, którego początki sięgają XVIII wieku. www.maleniec.powiat.konskie.pl

- W tych trzech miejscowościach, w lipcu organizowany jest Festiwal Technologiczno-Turystyczny „Kuźnice Koneckie”. Można wtedy obejrzeć pracujące w nich koła wodne napędzające maszyny i urządzenia.
- **Bobrza** - pozostałości zakładu wielkopiecowego, który miał powstać w połowie XIX stulecia. Najbardziej imponującą budowlą niedoszłego zakładu jest potężny mur oporowy. Długi na około pół kilometra i wysoki na ok. 15 metrów zabezpieczał skarpgę, z której miało się odbywać zasypywanie wsadu do wielkich pieców.
 - **Samsonów** - ruiny huty wybudowanej w 1823 roku z inicjatywy Stanisława Staszica. W centralnej części ruin znajduje się wielki piec, nad którym góruje wieża gichtociągowa, z której zasypywano wsad.
 - **Skarżysko-Rejów** - pozostałości zakładu przemysłowego z pierwszej połowy XIX wieku. W budynku zawiadowcy dawnej huty „Rejów” mieści się obecnie Muzeum im. Orła Białego. Najbardziej imponująco prezentuje się duża, plenerowa wystawa militariów. www.orzelbialy.skarzysko.org
 - **Starachowice** - Muzeum Przyrody i Techniki Ekomuzeum im. Jana Pazdura w zakładzie wielkopiecowym z 1899 roku. Ekspozycja zawiera między innymi zabytki techniki samochodowej i zbrojeniowej Zakładów Starachowickich. Jest tu między innymi pierwszy samochód ciężarowy wyprodukowany w Starachowicach - STAR 20.

W muzeum prezentuje się także bogate zbiory paleontologiczne, między innymi tropy dinozaurów z okresu jurajskiego. W muzeum obejrzyć można jedną z największych na świecie maszynę parową, która trafiła do Starachowic z Powszechnej Wystawy Przemysłowej w Paryżu w 1889 roku.

www.ekomuzeum.pl

- **Brody** - monumentalny, kamienny przelew z dawnej zapory na rzece Kamiennej.
- **Nietulisko** - klasycystyczne ruiny walcowni zbudowanej w latach 1834-45.

2. Szlak budowli obronnych wiodący trasą: Sandomierz - Lipnik - Klimontów - Ujazd - Iwaniska - Staszów - Szydłów - Chmielnik - Jędrzejów - Sobków - Chęciny - Kielce - Bodzentyn, ok. 200 km.

- **Sandomierz** - zamek wzniesiony przez Kazimierza Wielkiego. Obecnie mieści się tu Muzeum Okręgowe.

www.republika.pl/mosandomierz

- **Ujazd** - ruiny zamku z połowy XVII wieku. Budynek miał w sobie coś z symbolu: cztery wieże miały wyobrażać kwartały, pokoi było tyle ile tygodni w roku, sal ile miesięcy, a okien ile dni w roku.

tel. 015 860 11 33

www.krzyztopor.pl

- **Szydłów** - pozostałości zamku i murów obronnych wzniesionych przez Kazimierza Wielkiego. To jedyne, nie tylko w województwie, ale także w środkowej Polsce miejsce z tak znakomicie zachowanymi murami miejskimi i średniowiecznym układem urbanistycznym.

www.szydlow.pl

- **Sobków** - fortalicja z 1563 roku; w odbudowanym w ostatnich latach zamku rycerskim, mieszczą się między innymi pokoje noclegowe i restauracja.

http://zamek.rycerski.fm.interia.pl

- **Chęciny** - ruiny zamku wzniesionego około 1300 roku. Widoczne z daleka, leżą w pobliżu trasy E77 Kraków - Warszawa. Wieczorową porą w letnim sezonie turystycznym po murach ruin spaceruje „biała dama”. tel. 0 602 503 473
- **Bodzentyn** - ruiny zamku biskupów krakowskich wzniesionego w drugiej połowie XIV w.

3. Szlak architektury drewnianej: Gliniany - Ruda Kościelna - Opatów - Łoniów - Niekrasów - Zborówek - Busko-Zdrój - Chotelek Zielony - Chmielnik - Jędrzejów - Mnichów - Nagłowice - Kossów, ok. 210 km.

- **Gliniany** - kościół pw. św. Wojciecha zbudowany w 1595 roku
- **Ruda Kościelna** - kościół pw. Zaślubin NMP wzniesiony w 1776 roku
- **Niekrasów** - kościół parafialny pw. Nawiedzenia NMP, który według księdza Wiśniewskiego, istnieje od 1661 roku.
- **Zborówek** - kościół pw. św. Idziego, najstarszy, z pewnym datowaniem, drewniany kościół w Polsce

- **Chotelek Zielony** - niewielki kościółek pw. św. Stanisława Biskupa zbudowany w roku 1527.
- **Mnichów** - brak jest dokładnej daty budowy kościoła pw. św. Szczepana, przyjmuje się, że zbudowany został w połowie XVIII wieku.
- **Kossów** - według księdza Wiśniewskiego kościół pw. MB Częstochowskiej powstał około 1765 roku, ale znawcy twierdzą, że mogła to być odbudowa zniszczonej pożarem poprzedniej świątyni.

4. „Siódemką przez wieki”: Jędrzejów - Tokarnia - Chęciny - Jaskinia Raj - Kielce - Michniów - Skarżysko-Kamienna, ok. 100 km

- **Jędrzejów** - Muzeum im. Przypkowskich, jedyne w Polsce i jedno z nielicznych na świecie muzeum zegarów słonecznych; opactwo cystersów założone w 1141 roku jako pierwsze w Polsce; w Jędrzejowie jest początkowa stacja Ciuchci Expres Ponidzie, wąskotorowej, zabytkowej kolejki,
www.ciuchcia.eu, www.muzeum.jedrzejow.pl
- **Tokarnia** - Park Etnograficzny Muzeum Wsi Kieleckiej
www.mwk.com.pl
- **Jaskinia Raj** - odkryta w 1964 roku z bardzo bogatą szatą naciekową, w niektórych miejscach na metrze kwadratowym można doliczyć się do 200 sztuk stalaktytów
www.jaskiniaraj.pl
- **Kielce** - Muzeum Narodowe w dawnym pałacu biskupów krakowskich z XVII wieku; Muzeum Zabawek i Zabawy, w którym zgromadzono zabawki z całego świata; kościół katedralny, który w 1971 roku, w 800-lecie swego istnienia uzyskał tytuł bazyliki mniejszej; Dworek Łaszczyków, jedyny drewniany XVIII-wieczny dwór w Kielcach, w którym organizowane są wystawy czasowe Muzeum Wsi Kieleckiej
- **Michniów** - Muzeum Martyrologii Wsi Polskiej w miejscowości, która została spacyfikowana w czasie II wojny światowej,
www.mwk.com.pl
- **Skarżysko-Kamienna** - Sanktuarium Matki Bożej Ostrobramskiej; Muzeum im. Orła Białego z dużą, plenerową wystawą sprzętu wojskowego z okresu II wojny światowej

5. Szlak Literacki - Pętla Kielecka: Skarżysko-Kamienna - Suchedniów - Oblęgorek - Strawczyn - Kielce - Domaszowice - Leszczyny - Ciekoty - Święta Katarzyna - Bieliny, ok. 120 km

- **Skarżysko-Kamienna** - przez krótki okres mieszkał tu i zmarł Leopold Staff; jest tu Izba Pamięci poświęcona księdzu-badaczowi regionu świętokrzyskiego Włodzimierzowi Sedlakowi
- **Suchedniów** - spędził tu dzieciństwo Gustaw Herling - Grudziński, Suchedniów to miejsce urodzenia, życia i śmierci poety Jana Gajzlera
- **Oblęgorek** - Muzeum Henryka Sienkiewicza urządzone w dworku, który pisarz otrzymał od społeczeństwa z okazji 25-lecia pracy pisarskiej

- **Strawczyn** - miejsce urodzenia Stefana Żeromskiego, upamiętnia to tablica pamiątkowa
- **Kielce** - miejsce związane z życiem i twórczością między innymi: Bolesława Prusa, Edmunda Niziurskiego, Adolfa Dygasieńskiego i Stefana Żeromskiego, którego muzeum znajduje się w budynku dawnej szkoły, do której uczęszczał przyszły pisarz
- **Domaszowice** - miejsce urodzenia Walerego Przyborowskiego
- **Leszczyny** - w kościele znajduje się pamiątkowa tablica poświęcona rodzicom Stefana Żeromskiego, którzy zostali pochowani na miejscowym cmentarzu
- **Ciekoty** - miejsce świątecznego wypoczynku zwane popularnie „Żeromszczyzną”; Stefan Żeromski spędził tu dziecięce i młodościowe lata
- **Święta Katarzyna** - znajduje się tu murowana kapliczka z wyrytym na ścianie podpisem młodego Stefana Żeromskiego
- **Bieliny** - mieszkał tu i tworzył poeta Józef Ozga-Michalski, autor między innymi „Legend Świętokrzyskich” pisanych gwara

6. **Ponidziański szlak rezerwatów:** Michałów rez. „Polana Polichno” - Skorocice rez. „Skorocice” - Krzyżanowice rez. „Krzyżanowice” - Chotel Czerwony rez. „Góry Wschodnie” i „Prześlin” - Winiary rez. „Winiary Zagajskie” - Skotniki rez. „Skotniki Górne”, ok. 80 km.

- **„Polana Polichno”** - rozległa śródleśna polana, na której występuje między innymi grózek pannoński-jedynie stanowisko w Polsce
- **„Skorocice”** - wąwóz gipsowy z potokiem giniącym w korytarzach i grotach krasowych
- **„Krzyżanowice”** - największy rezerwat na Ponidziu z roślinami ciepłolubnymi, rośnie tu między innymi: miłek wiosenny, zawilec wielkokwiatowy, len włochaty
- **„Góry Wschodnie”** - fragment wzniesienia zbudowanego z wielkokrystalicznych gipsów trzeciorzędowych
- **„Prześlin”** - jest tu wiele rzadkich i chronionych roślin, między innymi ostnica włosowata
- **„Winiary Zagajskie”** - występują tu rośliny objęte całkowitą ochroną, między innymi wężymord stepowy
- **„Skotniki Górne”** - rezerwat to fragment niewielkiego wzniesienia, na którym występuje roślinność ciepłolubna i wiele roślin zagrożonych wyginięciem, na przykład chaber pannoński.

Informacja turystyczna

Powiat jędrzejowski

Punkt Informacji Turystycznej Gminy Nagłowice
Dworek Mikołaja Reja
ul. Kacpra Walewskiego 7, 28-362 Nagłowice
tel. 041 381 45 70, fax. 041 381 49 21
www.naglowice.glt.pl

Miasto Kielce

Centrum Informacji Turystycznej
ul. Ściegiennego 2 (Wojewódzki Dom Kultury), 25-033 Kielce
tel./fax. 041 348 00 60, 041 361 80 57
www.swietokrzyskie.travel

Informacja Turystyczna
Pl. Niepodległości 1 (Dworzec PKP), 25-506 Kielce
tel./fax. 041 345 86 81, 041 367 64 36
www.um.kielce.pl/turystyka

Federacja Przewodników Świętokrzyskich PTTK
ul. Sienkiewicza 29, 25-007 Kielce
tel. 041 344 77 43, tel./fax. 041 344 59 14

Punkt Informacji Turystycznej
- Świętokrzyski Oddział PTTK w Kielcach
ul. Sienkiewicza 29, 25-007 Kielce
tel. 041 344 77 43, tel./fax. 041 344 59 14
www.pttkkielce.pl

Stowarzyszenie Przewodników Świętokrzyskich
ul. Staszica 5, 25-008 Kielce
tel. 041 344 60 73, fax. 041 368 46 78

Powiat kielecki

Bieliny

Centrum Informacji Turystycznej
ul. Partyzantów 17, 26-004 Bieliny, tel. 041 302 50 89
www.bieliny.pl

Nowa Słupia

Punkt Informacji Turystycznej
ul. Świętokrzyska 18, 26-006 Nowa Słupia
tel. 041 317 76 26, 041 317 70 13
www.nowaslupia.pl

Święty Krzyż

Punkt Informacji Turystycznej
- Misjonarze Oblaci Maryi Niepokalanej
Święty Krzyż 1, 26-004 Bieliny, gmina Nowa Słupia
tel. 041 317 70 21, 041 317 82 78
fax. 041 317 82 79 wew. 119
www.swietykrzyz.pl

Powiat konecki

Końskie

Punkt Informacji Turystycznej - Oddział PTTK w Końskich
ul. Zamkowa 7, 26-200 Końskie, tel. 041 372 31 70
www.pttkkonskie.pl

Powiat opatowski

Opatów

Punkt Informacji Turystycznej - Oddział PTTK w Opatowie
Pl. Obrońców Pokoju 18, 27-500 Opatów, tel. 015 868 27 78
www.pttkopatow.free.ngo.pl

Powiat ostrowiecki

Baltów

Punkt Informacji Turystycznej (Klub „Bałtek”)
Baltów 55, 27-423 Baltów, tel. 041 264 12 93
www.baltow.info

Ostrowiec Świętokrzyski

Oddział PTTK im. Stanisława Jeżewskiego
Siedziba Koła Przewodników Świętokrzyskich
Al. 3 Maja 5, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski, tel. 041 265 25 24

Oddział PTTK im. M. Radwana
Al. 3 Maja 8, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
e-mail: pttk.ostrowiec.radwan@gazeta.pl

Powiat pińczowski

Pińczów

Centrum Informacji Turystycznej Ponidzia
ul. Piłsudskiego 2, 28-400 Pińczów, tel./fax. 041 357 24 72
www.muzeumipinczow.eu

Powiat sandomierski

Sandomierz

Punkt Informacji Turystycznej w Sandomierzu
PTTK Oddział w Sandomierzu
ul. Rynek 12, 27-600 Sandomierz,
tel. 015 832 23 05, tel./fax. 015 832 26 82
www.pttk-sandomierz.pl

Powiat skarżyski

Skarżysko-Kamienna

Oddział Miejski PTTK
ul. Słowackiego 25, 26-110 Skarżysko-Kamienna,
tel. 041 253 15 42
biuro czynne: poniedziałek, środa, czwartek 17⁰⁰-19⁰⁰

Powiat starachowicki

Starachowice

Oddział PTTK im. J. Głowackiego
ul. Krywicki 1, 27-200 Starachowice, tel. 041 274 62 68

Oddział Międzyskolny PTTK
ul. Kielecka 3, 27-200 Starachowice, tel. 041 275 52 44
<http://starachowice.pttk.pl>

Powiat włoszczowski

Włoszczowa

Punkt Informacji Turystycznej
Powiatowe Centrum Kulturalno-Rekreacyjne
ul. Koniecpolska 42, 29-100 Włoszczowa
tel. 041 394 35 90, 0 604 39 32 69
www.ziemawloszczowska.prv.pl

Region w sieci

www.sejmik.kielce.pl
www.swietokrzyskie.pl
www.swietokrzyskie.travel
www.um.kielce.pl
www.bieliny.pl
www.cbeciny.pl
www.nowaslupia.pl
www.nowiny.com.pl
www.piekoszow.pl
www.zagnansk.gmina.pl
www.busko.pl
www.pacanow.pl
www.solec-zdroj.pl

www.wislica.pl
www.jedrzejow.pl
www.ug-naglowice.webpark.pl
www.powiat.konskie.pl
www.umkonskie.pl
www.opatow.pl
www.ug.iwaniska.bome.pl
www.um.ostrowiec.pl
www.baltow.info
www.cmielow.pl
www.pinczow.com.pl
www.powiat.sandomierz.pl
www.sandomierz.pl

www.koprzywnica.eu
www.turystyka.skar.pl
www.sucbedniow.pl
www.skarzysko.com.pl
www.powiat.staracbowice.pl
www.wacbock.pl
www.staszow.pl
www.rytwiany.com.pl
www.szydlow.pl
www.powiat-wloszczowa.pl
www.kluczewsko.gmina.pl
www.cbmielnik.com
www.klimontow.ugm.pl

Wybrane atrakcje

Baltowski Park Jurajski: www.baltowskipark.pl
Spływ tratwami w Bałtowie, Zwierzyniec Bałtowski: www.baltow.info
Żywe Muzeum Porcelany: www.as.cmielow.pl
Wystawa Pojazdów Konnych Dworu i Wsi Kieleckiej: www.powozy.polska24.pl
„Park Stadion” - Egzotarium, Dolina Gadów, Mini ZOO: www.parkstadion.pl
Wytwórnia Wrażeń – Sporty Ekstremalne: www.wytworniawrazen.uebd.pl
Agroklub – czterokołowce: www.czterokolowce.pl
Neolityczne Kopalnie w Krzemionkach koło Ostrowca Św.: www.krzemionki.pl
Safari wśród bizonów: www.bizony.com
Pustelnia Złotego Lasu w Rytwianach: www.pustelnia.rytwiany.opoka.info
Zamek Krzyżtopór w Ujeździe: www.krzyztopor.pl
Szkoła Wrażliwości: www.kapkazy.art.pl
Klasztor na Świętym Krzyżu: www.swietykrzyz.pl
Muzeum Zabawek i Zabawy: www.muzeumzabawek.eu
Muzeum Narodowe w Kielcach: www.muzeum.kielce.net
Muzeum Przyrody i Techniki: www.ekomuzeum.pl
Zabytkowy Zakład Hutniczy w Małenicy: www.maleniec.powiat.konskie.pl
Park Etnograficzny w Tokarni: www.muk.com.pl
Muzeum Siekier: www.orzechowka.com
Świętokrzyska Kolej Wąskotorowa: www.fpkw.pl
Muzeum im. Orła Białego: www.orzelbialy.skarzysko.org
Muzeum Mineralów i Skamieniałości: www.swkatarzyna-muzeum.pl

Wydawca:

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
25-516 Kielce, Aleja IX Wieków Kielc 3
tel. 041 342 15 49, fax 041 344 52 65
www.sejmik.kielce.pl

Realizacja:

Wydawnictwo GLOB-TOUR, Kielce
tel. 0 601 41 00 27

www.globtour.swietokrzyskie.pl

Tekst: Michał Paszkowski

Zdjęcia: Anna Paszkowska, Krzysztof Pęczalski,
Michał Paszkowski

Skład: Andrzej Paszkowski

ISBN 978-83-89458-50-6

2007

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego
25-516 Kielce, Al. IX Wieków Kielc 3
tel. 041 342 15 49, fax 041 344 52 65
www.sejmik.kielce.pl